

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

**факультету іноземних мов
кафедри англійської філології**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
_____ доц.Лазаренко Н.І.

«_____» _____ 2018 року

Теоретична фонетика

ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

галузі знань 03 Гуманітарні науки

спеціальності 035 Філологія. (Германські мови і літератури (переклад
включно (англійська))

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні Вченої ради
Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
Протокол № _____ від «_____» _____ 20____ р.

Вінниця – 2018 рік

УДК: 811.
111'24(073)

Розробник: Лісниченко А.П., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри англійської філології ВДПУ ім. М. Коцюбинського

Рецензенти: Калитюк Л. П., кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської філології Київського університету імені Б. Грінченка;
Мельник Т.М., кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської і слов'янської філології та зарубіжної літератури ВДПУ ім. М. Коцюбинського.

Лісниченко А.П. Програма вибіркової навчальної дисципліни “Теоретична фонетика” для студентів ОКР бакалавр галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035 Філологія. (Германські мови і літератури (переклад включно (англійська)) / А.П. Лісниченко. – Вінниця, 2018. – 8 с.

АНОТАЦІЯ

Курс теоретичної фонетики охоплює інформацію про основні напрями досліджень фонетики та фонології; сутність фонологічних процесів і просодичних явищ; фонетичну і фонологічну характеристики системи голосних і приголосних англійської мови; позиційно-комбінаторні зміни фонем; структуру складу англійської мови; основні тенденції наголосу; регіональне та стилістичне розмаїття англійської вимови.

Програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри англійської філології
факультету
іноземних мов

Протокол №12 від «8» травня 2018 року

Програма розглянута і схвалена на засіданні навчально-методичної комісії
факультету іноземних мов

Протокол №7 від «17» травня 2018 року

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни “Теоретична фонетика” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035 Філологія. (Германські мови і літератури (переклад включно (англійська))

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сегментні та надсегментні одиниці англійської мови, їхні структурні та системні особливості.

Міжпредметні зв'язки: Курс теоретичної фонетики є складовою частиною циклу теоретичних лінгвістичних дисциплін нормативного блоку. Його вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації.

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

1. Сегментні одиниці англійської мови.
2. Надсегментні одиниці англійської мови.

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Теоретична фонетика» є навчання теоретичної фонетики англійської мови є ознайомлення студентів з сучасними теоріями про фонетичну структуру англійської мови, навчання правилам використання фонетичних одиниць в мовленні; формування в майбутніх філологів здатності застосовувати теоретичні положення курсу в професійній діяльності.

1.2. Основними завданням вивчення дисципліни «Теоретична фонетика» є
- узагальнити та систематизувати набуті знання студентів з практичної фонетики про фонетичну структуру англійського мовлення та інтонаційні моделі в різних видах дискурсу;

- навчити засадам фонетичного аналізу одиниць мови й мовлення;
- сформувати знання студентів про позиційно-комбінаторні зміни фонем та різні просодичні явища англійського мовлення;

- удосконалювати вміння студентів спостерігати, зіставляти й порівнювати фонетичні й фонологічні явища іноземної мови з подібними явищами рідної мови;

- навчити майбутніх фахівців розрізняти регіональні особливості англійської вимови;

- розвивати фонетичну усвідомленість, що передбачає здатність майбутніх філологів здійснювати аналіз фонетичного оформлення власного та чужого мовлення.

1.3. Компетентності

1.3.1. Загальні компетентності:

- здатність спілкуватися іноземними мовами;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;

1.3.2. Фахові компетентності:

- здатність розуміти основні проблеми теоретичної фонетики, сутність фонологічних процесів і просодичних явищ;
- здатність використовувати знання, уміння й навички в галузі теорії та на практиці;

1.4. Програмні результати навчання:

- аналізувати й порівнювати основні напрями досліджень фонетики та фонології;
- використовувати сучасні методи методологічних досліджень;
- використовувати сучасні методи вивчення та дослідження мови і особливості її навчання .

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Сегментні одиниці англійської мови.

ТЕМА 1. Предмет вивчення фонетики / The Subject-Matter of Phonetics.

Інформаційний обсяг теми: Фонетика як самостійна галузь лінгвістики. Сегментарна і надсегментарна фонетика. Фонетика і фонологія. Об'єкт фонетичних досліджень. Різниця між фонемою і алофонів. Фонетична й алофонічна транскрипції. Міжнародний фонетичний алфавіт. Метод мінімальних пар. Галузі фонетики. Методи фонетичного аналізу. Безпосереднє

спостереження. Інструментальна та експериментальна фонетика. Прилади, які використовуються в фонетичних дослідженнях.

ТЕМА 2. Система приголосних англійської мови / The System of English Consonants.

Інформаційний обсяг теми: Аспекти фонем. Мовна роль фонем. Консонантизм. Різниця між приголосними і голосними. Англійські сонорні звуки. Різні принципи класифікації приголосних. Артикуляційна класифікація англійських приголосних. Класифікація відповідно до роботи голосових зв'язок. Класифікація відповідно до положення активних органів мовлення. Класифікація відповідно до положення м'якого піднебіння. Класифікація в залежності від місця утворення перешкоди. Англійські приголосні як одиниці фонологічної системи. Ступінь аспірації. Особливості англійських приголосних.

ТЕМА 3. Система голосних англійської мови / The System of English Vowels.

Інформаційний обсяг теми: Вокалізм. Артикуляційна класифікації англійських голосних. Класифікація відповідно до стабільності артикуляції. Монофтонги, дифтонги та дифтонгоїди. Класифікація відповідно до горизонтальних рухів і вертикального положення органів мовлення. Класифікація відповідно до округлення губ. Класифікація відповідно до міри напруження голосних. Напружені й розслаблені голосні. Особливості англійських голосних. Теорія дифтонгу. Закриті дифтонги та їх центрування. Ненаголошений вокалізм.

ТЕМА 4. Зміни й модифікації англійських звуків у зв'язному мовленні / Alternations and Modifications of Speech Sounds in English.

Інформаційний обсяг теми: Поняття чергування і його види. Втрата вибуху. Носовий вибух. Бічний вибух. Взаємний вплив звуків під час артикуляції. Акомодация. Редукція. Сильні і слабкі форми. Зміни приголосних в зв'язному мовленні. Асиміляція. Види асиміляції: зубна асиміляція, лабіалізація, африкація, поза-альвіолярна асиміляція. Елізія. Вставлення звуків. Модифікації на рівні складу.

/

РОЗДІЛ 2. Надсегментні одиниці англійської мови.

Тема 5. Структура складу в англійській мові / The Structure of the English Syllable.

Інформаційний обсяг теми: Теорії щодо утворення та поділу складів. Теорія видиху. Теорії звучності. Теорія складу. Теорія гучності. Різні підходи до поняття “склад”. Структура й функції складів в англійській мові. Склад закритого типу. Утворююча та розрізняюча функції складу.

ТЕМА 6. Словесний наголос в англійській мові / Word Stress in the English Language.

Інформаційний обсяг теми: Поняття наголосу. Різні тенденції наголосу в англійській мові. Найбільш поширений малюнок наголосу в різних частинах англійської мови. Функції наголосу.

ТЕМА 7. Інтонація / Intonation.

Інформаційний обсяг теми: Інтонація: визначення, підходи, функції. Підходи до проблеми інтонації. Аналіз контуру і граматичний підхід. Емоційна, граматична, інформаційна, текстова та індексна функції інтонації. Низхідна шкала. Висхідна шкала. Компоненти інтонації та структурі англійських тонових груп. Різні типи інтонації. Широта діапазону і рівень висоти голосу. Темп мови. Структура інтонаційної групи та її компоненти. Фонологічний аспект інтонації.

ТЕМА 8. Регіональне та стилістичне розмаїття англійської вимови / Régional and Stylistic Diversity of the English Pronunciation.

Інформаційний обсяг теми: Британські та американські моделі вимови. Англійська, валлійська англійська, австралійська англійська, новозеландська англійська, американська англійська, канадська англійська мови. Літературна англійська вимова. Сучасні британські діалекти. Стилї вимови. Розмовна та письмова мова. Класифікація варіантів вимови англійською мовою. Британські та американські моделі вимови. Типи і стилї вимови. Розмовний і писемний стилї. Інформаційно-академічний, публіцистичний, ораторський, розмовний стиль.

3.Рекомендована література

Основна література

1. Паращук В.Ю. Теоретична фонетика англійської мови: Навчальний посібник для студентів факультетів іноземних мов. / В.Ю. Паращук-Вінниця: НОВА КНИГА, 2005. — 230 с.
2. Cameron S. Perfecting your English pronunciation. McGraw-Hill Education, 2018 – 306 p.
3. Gut, U. Introduction to English Phonetics and Phonology, 2015.- 217 p.
4. Marnie Reed, John Levis. The handbook of English Pronunciation. Wiley-Blockwell, 2015 – 552 p.
5. Ogden, R. An Introduction to English Phonetics. / Ogden R.: Edinburg University Press. 2009. - 293 p.
6. Roach, P. English Phonetics and Phonology. A Practical Course / P. Roach. – 4th ed. – Cambridge: Cambridge University Press, 2009. – 231 p.

Додаткова

1. Бровченко Т.О. Фонетика англійської мови (контрактивний аналіз англійської і української вимови): Підручник. - 2-ге вид. переробл. та доп. / Т.О. Бровченко, Т.М. Корольова - Миколаїв: Вид-ро МДГУ ім. Петра Могили, 2005. - 208 с
2. Carley P., Mees I. M. American English Phonetics and pronunciation practice. Routledge/ Taylor and Francis Group, 2019 – 273 p.
3. Crystal, D. A Dictionary of Linguistics and Phonetics / D. Crystal. – 6th ed. – Blackwell Publishing, 2008. – 529 p.
4. Gut U., Fuchs R., Wunder E.-M.Universal or diverse paths to English Phonology. De Gruyter Mouton, 2015 - 250 p.
5. Ladefoged, P. A Course in Phonetics / P. Ladefoged, K. Johnson. – 6th ed. – Wadsworth: Cengage Learning, 2011. – 322 p.
6. Mompean J. A., Fouz-Gonzalez J. Investigating English pronunciation trends

and directions. Palgrave Macmillan UK, 2015 – 357 p.

7. Lodge, K. A Critical Introduction to Phonetics / K. Lodge. – Continuum, 2009. – 244 p. 39.
8. Noha T. Mastering the art of English pronunciation: a beginner's guide: English Phonetics and Phonemics, 2019 – 301 p.
9. Odden, D. Introducing Phonology / D. Odden. – 2nd ed. – Cambridge: Cambridge University Press, 2013. – 338 p.
10. Pennington M.C., Rogerson P. English pronunciation teaching and research: contemporary perspectives. Palgrave Macmillan, 2019 – 510 p.
11. Smakman D. Clear English pronunciation: a practical guide. Routledge, 2020 – 209 p.
12. Smith R. American English pronunciation, 2015 – 290 p.
13. Wells J. C., Davidson L. Sounds fascinating: further observations on English Phonetics and Phonology. Cambridge University Press, 2016 – 223 p.

Інформаційні ресурси

1. Multimedia. – Режим доступу: www.englishtips.org
2. Multimedia. – Режим доступу: www.agendaweb.org/phonetic.html
3. Multimedia. – Режим доступу: www.native-english.ru/pronounce
4. Multimedia. – Режим доступу: www.alleng.ru/english/phn.htm
5. Multimedia. – Режим доступу: www.voanews.com
6. Multimedia. – Режим доступу: www.studyenglish.com.ua/fonetika
7. Multimedia. – Режим доступу: www.bbc.co.uk – Phonetic Land
8. Multimedia. – Режим доступу: www.cambridge.org/.../english-phonetics-and-phonology
9. Multimedia. – Режим доступу: www.studyenglishtoday.net/english-phonetics.html
10. Multimedia. – Режим доступу: www.englishmedialab.com/pronunciation.html
11. Multimedia. – Режим доступу: www.learnenglish.de/.../phoneticpage.html

4. Методи та технології викладання і навчання – Студентоцентроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, кейс-технології, індивідуально-творчий та практичний підходи. Лекції, практичні заняття в групах, самостійна робота на основі підручників та конспектів, електронних підручників, консультації із викладачами.

5. Форма підсумкового (семестрового) контролю – екзамен (5-ий семестр).

6. Критерії та методи оцінювання запланованих програмних результатів навчання

- поточний контроль, що здійснюється у формі усного опитування та перевірки вмінь транскрибування, інтонування текстів і запису тонограм;
- підсумковий контроль, який реалізується шляхом написання модульних тестів.

Критерії оцінки відповіді з теоретичної фонетики

Оцінка за національною шкалою	відмінно	добре	задовільно	незадовільно
Теоретичне питання	Повною мірою розкрити теоретичне питання	Допускати незначні помилки в розкритті теоретичного питання	Частково (50 %) розкривати теоретичне питання	Не знати сутності фонологічних процесів та просодичних явищ
Характеристика звуків	Здійснювати фонологічну характеристику голосних і приголосних звуків відповідно до їх класифікації без помилок	Вміти надавати фонологічну характеристику звуків, але припускатися помилок (до 45%)	Знати основні характерні ознаки звуків, але припускатися багатьох помилок (більше 50%)	Не знати характеристику англійських звуків
Транскрибування речень, ідентифікація фонетичних явищ у реченнях	Знати правила позиційно-комбінаторних змін фонем у мовленні та правильно транскрибувати речення з урахуванням правил редукції	Знати правила позиційно-комбінаторних змін фонем у мовленні, але робити незначні помилки у транскрибуванні	Частково знати правила позиційно-комбінаторних змін фонем у мовленні, допускати грубі помилки у транскрибуванні	Не знати правила позиційно-комбінаторних змін фонем у мовленні та не знати правил редукції

Інтонаційні діаграми	Правильно інтонувати фрази з урахуванням всіх просодичних явищ	Допускати незначні помилки у визначенні структури складу при оформленні інтонаційних діаграм речень	Допускати грубі помилки в інтонуванні	Не знати правил інтонування, демонструвати незнання структурного складу англійської мови
-------------------------	--	---	---	--

-